

НАРЕДБА № 6 ОТ 4 ДЕКЕМВРИ 2006 Г. ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯ "МЕХАНИЗАТОР НА ГОРСКА ТЕХНИКА"

В сила от 02.02.2007 г.

Издадена от Министерството на образованието и науката

Обн. ДВ. бр.11 от 2 Февруари 2007г.

Раздел I.

Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя Държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиване на квалификация по професия 623030 "Механизатор на горска техника" от област на образование "Селско, горско и рибно стопанство" и професионално направление 623 "Горско стопанство" съгласно списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професия 623030 "Механизатор на горска техника" съгласно приложението към тази наредба определя изискванията за придобиване втора степен на професионална квалификация за специалността 6230301 "Механизация на горското стопанство".

Чл. 3. (1) Въз основа на ДОИ по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3 от Закона за професионалното образование и обучение се разработва учебен план и учебни програми за обучението по съответната специалност по чл. 2.

(2) Документацията по ал. 1 за професионално образование се разработва от Министерството на образованието и науката, а за професионално обучение - от обучаващата институция.

Раздел II.

Съдържание на държавното образователно изискване

Чл. 4. (1) С ДОИ по чл. 1 се определя равнището на задължителната професионална подготовка в края на обучението по професията, което гарантира на обучаемия възможност за упражняване на професията "Механизатор на горска техника".

(2) Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професия "Механизатор на горска техника" определя общата, отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка за професията, както и задължителната чуждоезикова подготовка по професията и избираемата подготовка.

(3) Съдържанието на всеки вид задължителна професионална подготовка по ал. 2 включва:

1. необходимите професионални компетенции (знания, умения и професионално-личностни качества);
2. тематичните области, от които се формира съдържанието на учебните предмети/модули.

Чл. 5. С ДОИ по чл. 1 се определят и входящото образователно равнище, изискванията към здравословното състояние на кандидатите за обучение, профилът на професията, целите на обучението, оценяването по време и при завършване на обучението, удостоверяването на придобитата професионална квалификация, необходимата материална база.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 1. Лицата, които са приети за обучение до учебната 2003/2004 г., включително по специалности и професии от групата професии "в селското и горско стопанство" от Списъка на специалностите и професиите за професионалните училища на Министерството на образованието, науката и културата от 1993 г., се обучават и завършват обучението си по учебните планове и учебните програми, които са действали при постъпването им.

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 17, т. 3 и във връзка с чл. 16, т. 7 от Закона за народната просвета.

§ 3. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Приложение към чл. 2

Държавно образователно изискване за придобиване на квалификация по професията "Механизатор на горска техника"

Професионално направление:

623 Горско стопанство

Наименование на професията:

623030 Механизатор на горска техника

1. Входни характеристики

1.1. Степен на професионална квалификация и входящо образователно равнище

В табл. 1 е представена специалността, включена в професия "Механизатор на горска техника", съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение (2005 г.), както и входящото минимално образователно равнище за придобиване на съответната степен на професионална квалификация.

Таблица 1

Специалност	Степен на професионална квалификация	Входящо минимално образователно равнище
6230301 Механизация на горското стопанство	втора	Завършено основно образование

1.2. Изисквания към здравословното състояние на кандидатите за обучение

Кандидатът за обучение трябва да бъде физически годен и психически здрав, за да упражнява професията "Механизатор на горска техника", което се удостоверява с медицинско свидетелство.

2. Профил на професията

2.1. Дейности, предмети и средства на труда и професионални компетенции

Основните характеристики на профила на професията са представени в табл. 2.

Таблица 2

Описание на трудовите дейности (задачи)	Предмети и средства на труда	Професионални компетенции		
		знания за:	умения за:	професионално-личностни качества
1	2	3	4	5
Специалност 6230301 "Механизация на горското стопанство"				
1. Работи с машини за предварителна подготовка на площите и за почвоподготовка.	Машини за предварителна подготовка на площите и за почвообработка: Машини за изкореняване и отстраняване на пънове; Машини за подравняване и повърхностно разчистване на площите; Машини за терасиране на наклонени терени. Лемежни плугове; Навесни системи и навесни плугове; Разрохвачи. Култиватори; Зъбни брани и влачки; Дискови оръдия; Почвообработващи валяци; Почвообработващи фрези; Лехообразуватели. Суровини и материали: Горива и смазочни материали. Техническа и технологична документация.	Характерните особености на горите в България; Основните природни фактори, характеризиращи горскостопанските площи - наклон на терена, почвени и климатични условия, форма и размер на площите, сезонен характер на процесите; Техническите характеристики на машините за предварителна подготовка на площите и за почвообработка; Условията, при които е целесъобразно прилагането на съответните машини; Видовете механична обработка на почвата; Технологията на работа; Теглително съпротивление на машините; Специфично	Подготовка на машините за работа; Присъединяване на прикачните и навесни машини към тракторите; Регулиране на машините и оръдията за работа; Спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд; Оказване на долекарска помощ.	Отговорност, старателност и акуратност; Съобразителност; Самообладание; Последователност в действията; Бърза и точна преценка и реакция; Умения за работа в екип; Спазване на йерархическа подчиненост; Спазване на трудовата и технологичната дисциплина.

	Специална работна екипировка.	съпротивление на почвата; Значението на изграждането на изкопно-насипни тераси; Изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.		
2. Работи с машини и съоръжения за бране и добиване на горски семена, плодове и резници	Машини и съоръжения за: Събиране на плодове и семена; Добиване на семена и резници; Почистване и сортиране на семена. Суровини и материали: Плодове, семена и резници. Техническа и технологична документация. Специална работна екипировка.	Значението на семейството; Сроковете и начините за добиване на семена от иглолистни и широколистни видове; Видовете машини и тяхното приложение; Процесите на шишаркосушене; Начините за разделяне на семената от примесите; Средствата за разделяне на семената по размер; Изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	Регулиране на машините и оръдията за работа; Експлоатация и техническо обслужване на съоръженията и машините за добиване на семена и резници (шишаркосушилни, обезкрилителни апарати, машини за почистване и сортиране на семената, резникорезачки и пр.); Спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд; Оказване на долекарска помощ.	Отговорност, старателност и акуратност; Съобразителност; Самообладание; Последователност в действията; Бърза и точна преценка и реакция; Умения за работа в екип и спазване на йерархическа подчиненост; Спазване на трудовата и технологичната дисциплина.
3. Работи с машини за сеене	Машини: Сеялки. Суровини и материали: Горива и смазочни материали; Семена. Техническа и технологична документация. Специална работна екипировка.	Видовете посеви; Класификацията на сеялките; Изискванията към сеялките; Общото устройство на сеялките; Технологията на работа; Изискванията за здравословни и безопасни условия на	Регулиране на сеялките за определена норма на посев; Регулиране на машините и оръдията за работа; Експлоатация и техническо обслужване на сеялките; Спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд;	Отговорност, старателност и акуратност; Съобразителност; Самообладание; Последователност в действията; Бърза и точна преценка и реакция; Умения за работа в екип и спазване на йерархическа подчиненост;

		труд.	Оказване на долекарска помощ.	Спазване на трудовата и технологичната дисциплина.
4. Работи с машини за изваждане на фиданки и за садене на фиданки и резници	<p>Машини: Почвени свредли; Машини за изваждане на фиданки; Горски садилни машини - за залесяване и за пикиране. Суровини и материали: Горива и смазочни материали; Фиданки. Техническа и технологична документация. Специална работна екипировка.</p>	<p>Видовете почвени свредли и тяхното устройство; Класификацията и изискванията към машините за садене и изваждане на фиданките; Общото устройство на машините за садене и изваждане на фиданките; Технологията на работа; Изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.</p>	<p>Подготовка и начин на работа на горските садилни машини; Работа с машините за пикиране; Подготовка и начин на работа на машините за садене на резници; Работа с различните видове машини за изваждане на фиданки - за изваждане на семенни фиданки, на едроразмерни фиданки и на дръвчета с почва около корените; Регулиране на работното положение на скобите за подкопаване на фиданките; Регулиране на машините и оръдията за работа; Спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд; Оказване на долекарска помощ.</p>	<p>Отговорност, старателност и акуратност; Съобразителност; Самообладание; Последователност в действията; Бърза и точна преценка и реакция; Умения за работа в екип и спазване на йерархическа подчиненост; Спазване на трудовата и технологичната дисциплина.</p>
5. Работи с машини и апарати за растителна защита	<p>Машини и апарати: Пръскачки; Напращачки; Аерозолни апарати. Суровини и материали: Горива и смазочни материали;</p>	<p>Мерките за растителна защита - предпазни и изстребителни; Препаратите за растителна защита; Общото устройство на машините и апаратите за растителна защита;</p>	<p>Работа с различни видове хербициди и отровни вещества; Образуване на аерозоли; Регулиране на машините и апаратите за определена разходна</p>	<p>Отговорност, старателност и акуратност; Съобразителност; Самообладание; Последователност в действията; Бърза и точна преценка и реакция;</p>

	<p>Препарати за растителна защита.</p> <p>Техническа и технологична документация.</p> <p>Предпазни средства и специална работна екипировка.</p>	<p>Предназначението и класификацията на машините и апаратите за растителна защита;</p> <p>Технологията на работа;</p> <p>Изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.</p>	<p>норма - регулиране на дебита и регулиране на скоростта на движение на машините;</p> <p>Регулиране на машините и оръдията за работа;</p> <p>Спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд;</p> <p>Оказване на долекарска помощ.</p>	<p>Умения за работа в екип и спазване на йерархическа подчиненост;</p> <p>Спазване на трудовата и технологичната дисциплина.</p>
<p>6. Работи с машини и инсталации за напояване</p>	<p>Машини и инсталации:</p> <p>Дъждовални машини;</p> <p>Дъждовални инсталации.</p> <p>Техническа и технологична документация.</p>	<p>Видовете напояване;</p> <p>Класификацията и устройството на дъждовалната техника;</p> <p>Технологията на работа;</p> <p>Изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.</p>	<p>Регулиране на машините и оръдията за работа;</p> <p>Спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд;</p> <p>Оказване на долекарска помощ.</p>	<p>Отговорност, старателност и акуратност;</p> <p>Съобразителност;</p> <p>Самообладание;</p> <p>Последователност в действията;</p> <p>Бърза и точна преценка и реакция;</p> <p>Умения за работа в екип и спазване на йерархическа подчиненост;</p> <p>Спазване на трудовата и технологичната дисциплина.</p>
<p>7. Извършва сеч и първична обработка на дървените материали</p>	<p>Инструменти:</p> <p>Брадви;</p> <p>Цапини;</p> <p>Лостове-обръщачи;</p> <p>Клещи;</p> <p>Триони;</p> <p>Клинове.</p>	<p>Процесът на рязане;</p> <p>Видовете рязане;</p> <p>Устройството и параметрите на елементарния резец;</p> <p>Сила, мощност и специфично съпротивление при елементарното рязане;</p> <p>Факторите, от които зависи специфичното</p>	<p>Разпознаване на дървесните видове;</p> <p>Разпознаване и измерване на недостатъците на дървесината;</p> <p>Кубиране и сортиране на различните видове дървени материали;</p> <p>Прилагане на различните</p>	<p>Отговорност, старателност и акуратност;</p> <p>Съобразителност;</p> <p>Самообладание;</p> <p>Последователност в действията;</p> <p>Бърза и точна преценка и реакция;</p> <p>Умения за работа в екип и спазване на йерархическа</p>

		<p>съпротивление при рязане; Стандартите за облите дървени материали и дървата за огрев; Видовете триони; Дървесни видове, подлежащи на белене; Начините за белене на кората на дървените материали чрез рязане - рендосване, фрезуване, безцентрово стругуване; Цепене на дървесината; Силово рязане; Изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.</p>	<p>видове рязане в дърводобива; Регулиране на машините и оръдията за работа; Спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд; Оказване на долекарска помощ.</p>	<p>подчиненост; Спазване на трудовата и технологичната дисциплина.</p>
<p>8. Работи с механизирани дърводобивни инструменти</p>	<p>Механизирани дърводобивни инструменти: Моторни верижни триони; Моторни дискови триони (храсторези). Инструменти, уреди, апарати и машини за: Заточване и изравняване на зъбите; Изравняване на ограничителите на подаването; Контролно-измервателни уреди. Спомагателни инструменти: Брадви; Цапини; Клинове; Лостове-обръщачи.</p>	<p>Видовете моторни триони - предназначение, класификация и основни конструктивни особености; Устройството на моторните триони - двигател, предавателен механизъм, режещ апарат и техните основни части; Технологията и правилата за безопасна работа с моторните триони; Машините, апаратите и съоръженията за заточване на трионите; Контролно-измервателните уреди за определяне на точността на извършените работи при подготовката</p>	<p>Разпознаване на маркировката - гранични и други знаци в лесосечния фонд; Подготовка на моторните триони за работа; Изпълнение на технологичните операции с моторни триони, при стриктно спазване на правилата за работа с тях; Заточване и изравняване на зъбите на трионите; Регулиране на машините и оръдията за работа; Използване на спомагателните инструменти; Спазване на изискванията</p>	<p>Отговорност, старателност и акуратност; Съобразителност; Самообладание; Последователност в действията; Бърза и точна преценка и реакция; Умения за работа в екип и спазване на йерархическа подчиненост; Спазване на трудовата и технологичната дисциплина.</p>

	Суровини и материали: Горива и смазочни материали. Техническа и технологична документация. Специална работна екипировка.	на режещите инструменти; Приложението на спомагателните инструменти; Изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	за здравословни и безопасни условия на труд; Оказване на долекарска помощ.	
9. Работи с дърводобивни машини и съоръжения	Машини и съоръжения за първична обработка на дървените материали: Машини за кастрене; Машини за белене; Машини за цепене. Суровини и материали: Горива и смазочни материали. Техническа и технологична документация. Специална работна екипировка.	Видовете машини за кастрене и тяхното приложение; Устройството и принципа на действие на машините за кастрене; Видовете машини за белене и тяхното приложение; Устройството и принципа на действие на машините за белене; Видовете машини за цепене и тяхното приложение; Устройството и принципа на действие на машините за цепене; Технологията на работа; Изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	Работа с машини за кастрене; Работа с машини за белене - роторни и дискови коробелещи машини; Работа с машини за цепене; Регулиране на машините и оръдията за работа; Спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд; Оказване на долекарска помощ.	Отговорност, старателност и акуратност; Съобразителност; Самообладание; Последователност в действията; Бърза и точна преценка и реакция; Умения за работа в екип и спазване на йерархическа подчиненост; Спазване на трудовата и технологичната дисциплина.
10. Работи с дърводобивни машини и съоръжения за извозване на дървените материали	Машини и съоръжения за извозване на дървените материали от сечищата до горските складове: Трактори за извозване на дървени материали; Въжени линии и системи	Предназначение и класификация на тракторите; Видовете трактори за извозване на дървени материали; Устройството,	Транспортиране на дървените материали с трактори; Транспортиране на дървените материали с въжени линии; Разчитане на	Отговорност, старателност и акуратност; Съобразителност; Самообладание; Последователност в действията; Бърза и точна преценка и

за извозване на дървени материали - стационарни и мобилни (тракторни).
Суровини и материали:
Горива и смазочни материали.
Техническа и технологична документация.
Специална работна екипировка.

технологичното оборудване и видовете конструкции на трактори за извозване на дървени материали;
Видовете въжени линии и системи за извозване на дървени материали и тяхното приложение;
Устройството и принципа на действие на въжените линии и системи;
Обслужването на въжените линии и системи; Задвижващите устройства при въжените линии и системи;
Подвижният състав на въжените линии и системи;
Технологията на работа;
Горско-пътната мрежа;
Изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.

техническите характеристики на въжените линии;
Разчитане на схемите на въжените линии;
Разчитане на техническите характеристики на лебедките;
Построяване на въжените линии на терена;
Регулиране на машините и оръдията за работа;
Експлоатация и техническо обслужване на машините и съоръженията за извозване на дървените материали; Управление и работа с трактори;
Опазване на горския фонд;
Спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд;
Оказване на долекарска помощ.

реакция;
Умения за работа в екип и йерархическа подчиненост;
Спазване на трудовата и технологичната дисциплина.

11. Работи с машини и съоръжения за товарене, разтоварване и рампиране на дървените материали

Машини и съоръжения за товарене, разтоварване и рампиране на дървените материали:
Кранове;
Челюстни товарачи;
Устройства за самонатоварване на автомобилните средства;
Транспортъори.
Суровини и материали:

Видовете кранове: тракторни и автомобилни;
Устройството и конструктивните особености на различните видове кранове;
Принципа на действие и приложението на различните видове кранове;
Техническите

Стабилизиране на машините и съоръженията за товарене, разтоварване и рампиране на дървените материали при работа и проверка за тяхната устойчивост;
Регулиране на машините и оръдията за работа;
Експлоатация и

Отговорност, старателност и акуратност;
Съобразителност;
Самообладание;
Последователност в действията;
Бърза и точна преценка и реакция;
Умения за работа в екип и спазване на йерархическа

Горива и смазочни материали.
Техническа и технологична документация.
Специална работна екипировка.

характеристики на крановете;
Видовете челюстни товарачи;
Устройството, принципа на действие и приложението на челюстните товарачи;
Техническите характеристики на челюстните товарачи;
Принципът на действие и приложението на устройствата за самонатоварване на автомобилните транспортни средства;
Видовете транспортъори;
Устройството, принципа на действие и приложението на транспортъорите;
Изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.

техническа поддръжка на машините и съоръженията за товарене, разтоварване и рампирание на дървените материали;
Работа с кранове;
Спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд;
Оказване на долекарска помощ.

подчиненост;
Спазване на трудовата и технологичната дисциплина.

12. Познава и прилага правилата за пожарна безопасност и борба с пожарите

Машини:
Трактори;
Булдозери;
Плугове;
Ръчни инструменти
Триони.

Видовете, формата и интензивността на пожарите;
Тактиката, методите (преки и косвени) и средствата за гасене на пожарите;
Изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.

Разпознаване характера на пожара и неговите особености;
Ориентиране в пожарната ситуация;
Прилагане на различните методи и средства за гасене;
Спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд;
Оказване на долекарска

Отговорност, старателност и акуратност;
Съобразителност;
Самообладание;
Последователност в действията;
Бърза и точна преценка и реакция;
Умения за работа в екип и йерархическа подчиненост;
Спазване на трудовата и технологичната

2.2. Тенденции в развитието на професионално направление "Горско стопанство"

Опазването, възстановяването и увеличаването на горския фонд придобива все по-голямо значение в регионален, национален и глобален мащаб. Ролята на заетите в професионално направление "Горско стопанство", както и изискванията към тях, непрекъснато се увеличават поради новите екологични, икономически и социални проблеми на нашата съвременност.

2.3. Възможности за професионална реализация

В изпълнение на регионалните и националните програми за развитие на горското стопанство съществува увеличаваща се необходимост от квалифицирана работна ръка в този сектор на икономиката.

Завършилите обучение по професията "Механизатор на горска техника" могат да се явят на изпити за свидетелство за управление на МПС - категория Ткт , в съответствие със Закона за движение по пътищата и свидетелство за правоспособност за работа с трактори и горска техника съобразно Наредба № 8 от 2004 г. за условията и реда за придобиване на правоспособност (ДВ, бр. 20 от 2004 г.).

Придобилите професионална квалификация по професията "Механизатор на горска техника" - трета степен на професионална квалификация, могат да постъпват на работа на длъжностите (професиите) от Националната класификация на професиите и длъжностите (НКПД, 2006 г.) от единични групи 8331 Водачи и оператори на транспортни машини в селското и горското стопанство, 6141 Горски работници, секачи и извозвачи на дървен материал и други, както и допълнени при актуализиране на НКПД.

2.4. Възможности за повишаване на професионалната квалификация

Придобилият втора степен на професионална квалификация по професията "Механизатор на горска техника" може да се обучава по други професии от професионално направление "Горско стопанство", като обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления, и отрасловата задължителна професионална подготовка се зачита (в съответствие с ДООИ за придобиване на квалификация по професиите от направление "Горско стопанство").

Придобилият втора степен на професионална квалификация по професията "Механизатор на горска техника" може да се обучава за придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията "Техник-механизатор", като обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления, отрасловата и специфичната за професията задължителна професионална подготовка се зачита.

3. Цели на обучението

Основната цел на обучението по професията "Механизатор на горска техника" - втора степен на професионална квалификация, е придобиването на теоретични знания, практически умения и личностни качества за реализация в държавните лесничейства, държавните дивечовъдни станции и дърводобивните фирми.

3.1. Цели за формиране на ключови компетенции при обучението по общата задължителна професионална подготовка, единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- знае и прилага основните правила за безопасна работа на работното място, не замърсява с работата си околната среда;
- осъществява ефективни комуникации при изпълнение на трудовата си дейност в работен екип - умее да формулира проблеми, да задава въпроси, да прави отчет за извършената работа;
- познава пазарните отношения, мястото и ролята на отделните лица, фирмите, институциите и държавата в тях;
- познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес, съгласно Кодекса на труда; разбира договорните отношения между работодател и работник;
- участва при разпределяне на задачите, съдейства и търси помощ от членовете на екипа, отнася се отговорно при изпълнение на задачата, която му е възложена;
- разбира собствената си роля в производството и съзнава необходимостта от повишаване на квалификацията си;
- знае общите правила за работа с компютър и умее да ползва програмни продукти; ползва съвременните технологии за изпълнение на технически задачи от професионалната му област;
- осъществява кратка комуникация на чужд език при изпълнение на трудовата си дейност.

3.2. Цели за формиране на базисни компетенции за изпълнение на дейностите от "Профила на професията" при обучението по отрасловата задължителна професионална подготовка, единна за всички професии от професионално направление "Горско стопанство"

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава технологиите и методите, прилагани в горското стопанство (вкл. за стопанисване на горите, за дърводобив и др.);
- познава и прилага изискванията и разпоредбите на Закона за горите, Правилника за прилагане на Закона за горите, Закона за регистрация и контрол на земеделската и горската техника и другите нормативни документи, свързани с ползването на дървесината в горите;
- познава, съхранява и борава с използваните в горското стопанство инструменти - в лесокултурната дейност, в дърводобива и други инструменти;
- познава и прилага основните методи и средства за защита и опазване на горите (в т.ч. от болести, вредители и горски пожари);
- познава и прилага режимите на стопанисване на горите и на ползване на горските ресурси - при сечите, извозването и превозването на дървения материал и др.

3.3. Цели за формиране на специфични компетенции за изпълнение на дейностите от "Профила на професията" при обучението по специфичната за професията "Механизатор на горска техника" задължителна професионална подготовка

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да умее да изпълнява качествено дейностите в горското стопанство, като:

- познава основните дървесни и храстови видове;

- познава и ползва по предназначение действащата документация за дърводобив, лесокултурна и други дейности, лов и охрана на горите;
- познава и разграничава таксационните показатели на насажденията с оглед провеждане на сечите;
- познава недостатъците на дървесината и определя нейното качество и категория;
- познава, съхранява и борави с използваните инструменти, уреди, машини и съоръжения за механизация на горскостопанските дейности;
- познава и прилага методите за техническо обслужване на машините, използвани в горското стопанство и дърводобива;
- познава, съхранява и работи с машините за предварителна подготовка на площите и за почвообработка;
- познава и работи с машините и съоръженията за бране и добиване на горски семена, плодове и резници;
- познава и работи с машините за сеене;
- познава, съхранява и работи с машините за изваждане на фиданки и за садене на фиданки и резници;
- познава, съхранява и работи с машините и апаратите за растителна защита;
- познава, съхранява и работи с машините и инсталациите за напояване;
- познава, съхранява и борави с инструментите за сеч и първична обработка на дървените материали;
- познава, съхранява и работи с механизирани дърводобивни инструменти;
- познава, съхранява и работи с дърводобивните машини и съоръжения за първична обработка на дървените материали;
- познава, съхранява и работи с дърводобивните машини и съоръжения за близък транспорт и извозване на дървените материали;
- познава, съхранява и работи с машините и съоръженията за товарене, разтоварване и рампиране на дървените материали;
- познава и прилага методите и средствата за пожарна безопасност и за борба с пожарите;
- познава и прилага технологията на работа с различните инструменти, уреди, машини и съоръжения за механизация на горскостопанските дейности и правилата за безопасна работа с тях.

4. Съдържание на обучението

Обучението по задължителната професионална подготовка, включващо теория и практика, се регламентира с учебен план и учебни програми, които се разработват на базата на ДОИ за придобиване на квалификация по професията "Механизатор на горска техника".

Учебният план се изгражда върху основата на учебна предметна или модулна система. Изучават се учебни предмети или модули, в които се излагат системни научни знания, съобразени с възрастовите и познавателните особености на обучаваните. С учебния план се определя броят на часовете за изучаването на учебните предмети (модули).

Учебната програма определя целите и задачите на обучението по съответния учебен предмет или модул от учебния план, представя тематично съдържанието на учебния материал, дава най-общи методически указания за организацията и провеждането на обучението.

Съдържанието на обучението по професията "Механизатор на горска техника" - втора степен на професионална квалификация, е представено в табл. 3.

Таблица 3

Съдържание на обучението	
Професионални компетенции	Тематични области
1	2
Обща задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления	
1. Познава и използва личните предпазни средства, знае и прилага основните правила за безопасна работа на работното място, не замърсява с работата си околната среда	Здравословни и безопасни условия на труд; Пожарна и аварийна безопасност; Долекарска помощ; Опазване на околната среда.
2. Умее да формулира проблеми; задава въпроси; прави отчет за извършената работа; познава организацията на фирмата и правомощията на длъжностните лица	Водене на разговор чрез различни средства за комуникация; Представяне в писмен вид на молба, отчет, заявка; Устройство и организация на фирмата.
3. Познава системите за заплащане на труда и спецификациите на материалите и вложения труд	Социално осигуряване, данъчна система; Заплащане на труда, трудови норми.
4. Познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес;	Кодекс на труда; Длъжностна характеристика;

разбира договорните отношения между работодател и работник; отнася се с чувство за отговорност при изпълнение на задачата, която му е възложена

Икономическа и йерархическа обвързаност на дейностите във фирмата.

5. Разбира своята роля в производството и съзнава необходимостта от повишаване на квалификацията си

Наредби, правилници, предписания за задължителни безопасни условия на труд, противопожарна охрана (ЗБУТ, ППО), длъжностни характеристики, структура на фирмата.

6. Познава основните правила за работа с компютър и умее да ползва програмни продукти

Общи правила за работа с компютър;
Въвеждане, съхраняване и намиране на информация;
Работа с програмни продукти за създаване на документи.

7. Осъществява кратка комуникация на чужд език на работното място

Най-често употребявана лексика - четене и разбиране на текстове (инструкции, указателни надписи и др.);
Думи и изрази, свързани с професионалните задачи (описание на работното място и дейност) - говоримо и писмено;
Думи и изрази (говоримо и писмено), свързани с ус-

ловията за безопасност.

Отраслова задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионално направление "Горско стопанство"

8. Познава технологиите и методите, прилагани в горското стопанство (в т.ч. за стопанисване на горите, за дърводобив и др.)

Основни понятия, величини и зависимости за стопанисване на горите, дърводобив и др.
Основни принципи за извеждане на сечи;
Разчитане на горски карти, работа с технологична документация;
Същност на другите ползвания от горите.

9. Познава и прилага изискванията и разпоредбите на Закона за горите, Закона за регистрация и контрол на земеделската и горската техника и другите нормативни документи

Нормативни документи - български и на Европейския съюз;
Закон за горите и правилник за прилагането му;
Закон за регистрация и контрол на земеделската и горската техника;
Наредби, инструкции, правилници и други нормативни документи, регламентиращи дейностите в горите.

10. Познава, съхранява и борави с използваните в горското стопанство инструменти

Устройство, предназначение и начин на работа с дърводобивните инструменти;

Устройство, предназначение и начин на работа с инструменти в лесокултурната дейност.

11. Познава и прилага основните методи и средства за защита и опазване на горите (в т.ч. от болести, вредители и горски пожари)	Основни методи за борба с болестите и горските вредители; Горски пожари - основни понятия, причини за възникване, видове, форма и интензивност, тактика, методи и средства за гасене; Основни методи за борба с горски пожари; Средства за борба с горски пожари.
12. Познава и прилага режимите на стопанисване на горите и ползване на горските ресурси - при сечите, извозването и превозването на дървения материал и др.	Технологии и машини за дърводобив; Лесоползване.
Специфична за професия 623030 "Механизатор на горска техника" задължителна професионална подготовка	
13. Познава биологичните особености и разпознава основните дървесни и храстови в нашите гори	Дендрология; Растеж и развитие на горско-дървесната растителност;
14. Има най-обща познания за растежа и развитието на горско-дървесната	Основи на лесовъдството; Лесокултурни дейности; Машинни елементи.

растителност

15. Познава и разграничава таксационните показатели на насажденията

16. Познава недостатъците на дървесината и определя нейното качество и категория

17. Познава и ползва по предназначение действащата документация за дърводобив, лесокултурна и други дейности и охрана на горите

18. Познава, съхранява и борави с използваните в горското стопанство инструменти, уреди, машини и съоръжения за механизация на горскостопанските дейности

19. Познава и прилага технологията на работа с различните инструменти, уреди, машини и съоръжения за механизация на горскостопанските дейности и правилата за безопасна работа с тях

20. Познава и прилага методите за техническо обслужване на машините, из-

разглобяеми и неразглобяеми съединения, валове и оси, лагери, съединители, различни предавки (зъбни, червячни, ремъчни и верижни);

Техническо чертане;

Устройство, принцип на действие, експлоатация, технология на работа и техническо обслужване на:

- машините за предварителна подготовка на площите и за почвообработка;

- машините и съоръженията за бране и добиване на горски семена, плодове и резници;

- машините за сеене;

- машините за изваждане на фиданки и за садене на фиданки и резници;

- машините и апаратите за растителна защита;

- машините и инсталациите за напояване; инструментите за сеч и първична обработка на дървените материали;

- механизирани дърводобивни инструменти;

- дърводобивните маши-

ползвани в горското стопанство и дърводобива

ни и съоръжения за първична обработка на дървените материали;
- машините и съоръженията за близък транспорт и извозване на дървените материали;
- машините и съоръженията за товарене, разтоварване и рампиране на дървените материали;
Правилно и безопасно управление на МПС и поведение при ПТП.

5. Система за оценяване и удостоверяване

Оценяването на знанията, уменията и професионално-личностните качества на обучаваните в институциите на системата за професионално образование и обучение е в съответствие с изискванията на Наредба № 3 за системата за оценяване. При оценяването се определя степента на постигане на поставените цели и подцели на обучението.

При оценяването се определя степента на постигнатите резултати в съответствие с поставените цели и подцели на обучението.

Оценяването се извършва на три нива - входящо, междинно и изходящо.

Оценките от проверките се изчисляват по шестобалната система.

Входящото образователно равнище за обучаван без професионална квалификация се удостоверява със свидетелство за завършено основно образование.

Входящото квалификационно равнище при повишаване на квалификацията се удостоверява със свидетелство за професионална квалификация или удостоверение за професионално обучение.

5.1. Оценяване на междинно ниво

5.1.1. За оценяване по теория

Слаб 2 - Обучаваният не е овладял терминологията, не умее да представи усвоените знания;

Среден 3 - Обучаваният е овладял терминологията, умее да представи усвоените знания;

Добър 4 - Обучаваният разбира и умее да прилага усвоените знания в познати ситуации;

Мн. добър 5 - Обучаваният прилага усвоените знания в нови ситуации;

Отличен 6 - Обучаваният прилага усвоените знания в нови ситуации, прави оценки и сравнява.

5.1.2. За оценяване по практика:

Слаб 2 - Обучаваният не умее да прилага усвоени знания при изпълнение на практическо задание, не спазва правилата за безопасен труд по предварително дадени указания;

Среден 3 - Обучаваният умее да прилага усвоените знания при изпълнение на поставена задача в позната ситуация, спазвайки правилата за безопасен труд по предварително дадени указания;

Добър 4 - Обучаваният умее да осмисли и изпълни самостоятелно поставена практическа задача в нови условия, спазвайки правилата за безопасен труд, по предварително дадени указания;

Много добър 5 - Обучаваният умее да съставя план за работа; подбира методи за изпълнение на поставена практическа задача в нови условия; спазва правилата за безопасен труд;

Отличен 6 - Обучаваният умее да съставя план за работа; да изпълни поставена практическа задача, спазвайки правилата за безопасен труд, включително самооценка.

5.1.3. При оценяване на учебен предмет (модул) трябва предварително да се разработи система за оценяване, която включва:

- описание на професионалните компетенции, които ще бъдат проверявани при всяко изпитване;

- минималния брой точки, при които обучаваният се счита за издържал и които гарантират, че той е овладял минималните знания и умения, необходими да продължи обучението му по-нататък и да може да изпълнява служебните си задължения, които професионалната му квалификация изисква;

- формула (скала) за изчисляване на оценката по шестобалната система;

- критерии за оценяване на всяка задача в теста (изпитването);

- тежест на всяка задача при оформяне на окончателната оценка;

- тежест на всеки тест (изпитване) при определяне на оценката по предмета (модула).

5.1.4. Оценката е комплексна и се формира от оценките, получени от различни методи за проверка и контрол, взети със съответната тежест.

5.1.5. Инструменти за оценяване - тест, практическо задание, устно изпитване, практически задачи и др. Тези инструменти трябва да се апробират и да отговарят на ДОИ за система на оценяване и ДОИ за придобиване на квалификация по професията "Механизатор на горска техника".

5.2. Оценяване на изхода

Държавните изпити за придобиване на степен на професионална квалификация са два - по теория на професията и по практика на професията, и се провеждат по национални изпитни програми в съответствие с ДОИ за придобиване на квалификация по професията.

5.2.1. Изпит по теория

Критериите за оценяване са формулирани като обобщение на подцелите от "Цели на обучението". Показателите за оценяване отразяват степента на постигане на подцелите. Критериите и показателите за оценяване, както и тежестта им в общата оценка са представени в табл. 4.

Таблица 4

Критерий	Показатели	Тежест (%)
1	2	3
1. Усвоени знания за различните горскостопански и дърводобивни дейности.	Знания за основните дървесни и храстови видове; Умения за разпознаване на лесовъдски признаци (таксационни показатели); Знания за влиянието на факторите на средата върху гората; Знания за видовете отгледни и главни сечи; Знания за добиване, транспортиране и съхраняване на горски семена и плодове; Знания за използваните инструменти, уреди, машини и съоръжения за механизация на горскостопанските дейности; Знания за методите за техническо обслужване на машините, използвани в	70

	горското стопанство и дърводобива; Описване на мероприятия в горския разсадник; Знания за стандарти за дървените материали.	
2. Здравословно и безопасно упражняване на изучаваната професия и опазване на околната среда.	Знания за предпазване на живота и здравето - своя и на околните; Знания за безопасна работа на работното място; Определяне на опасни ситуации в процеса на работа и своевременно реагиране; Описване начините за оказване на долекарска помощ на пострадал при трудова злополука; Знания за опазване на околната среда при изпълнение на конкретна задача; Знания за ефективно екологично използване на горските ресурси; Знания за пожарна безопасност и борба с пожарите.	25
3. Икономически и трудово-правни знания и умения.	Знания за спазване на общите принципи на трудовото законодателство;	5

Знания за основните принципи при формите и системите на заплащане на труда.	
Общо	100

5.2.2. Изпит по практика

Критериите за оценяване са формулирани като обобщение на подцелите от "Цели на обучението". Показателите за оценяване отразяват степента на постигане на подцелите. По време на изпита обучаваните се поставят при еднакви предварително известни условия и им се дават указания за работа.

Критериите и показателите за оценяване, както и тежестта им в общата оценка са представени в табл. 5.

Таблица 5

Критерий	Показатели	Тежест (%)
1	2	3
1. Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда	Избор и правилно използване на лични предпазни средства; Използване на предметите и средствата на труда по безопасен начин; Разпознаване на опасни ситуации, които биха могли да възникнат в процеса на работа, дефиниране и спазване на предписания за своевременна реакция; Описване на дейностите за опазване на околната среда, свързани с изпитната задача;	20

	Спазване на правилата за пожарна безопасност и борба с пожарите.	
2. Правилен подбор на технологично оборудване	Преценяване типа и вида на необходимото технологично оборудване за решаване на изпитната задача.	15
3. Спазване на технологичната последователност на операциите според изпитната задача	Самостоятелно определяне на технологичната последователност за решаване на задачата; Спазване на технологичната последователност в процеса на работа.	10
4. Качество на изпълнение на изпитната задача	Съответствие на всяка завършена операция с изискванията на съответната технология; Съответствие на крайния резултат със зададените параметри.	50
5. Самостоятелен контрол и самопроверка на изпълнението на изпитната задача	Контрол на дейностите - при избор на инструменти и изпълнение на конкретни дейности; Контрол на техническите показатели - текущ и на крайния резултат; Оценка на резултатите, вземане на решение и отстраняване на грешки; Оптимален разчет на	5

времето за изпълнение
на изпитната задача.

Общо

100

5.3. Удостоверяване на професионалното образование и обучение

Завършено професионално обучение с придобиване на втора степен на професионална квалификация се удостоверява със Свидетелство за професионална квалификация.

Съдържанието на документа се определя съгласно Държавното образователно изискване за документите за системата на народната просвета и ДОИ за придобиване на квалификация по професията "Механизатор на горска техника".

6. Изисквания към материалната база

Материалната база трябва да бъде в съответствие с изискванията на действащите нормативни актове на Министерството на образованието и науката, Министерството на труда и социалната политика, Министерството на вътрешните работи, Министерството на здравеопазването, отрасловите министерства и на съответните стандарти.

Нормативните изисквания към учебната работилница са в съответствие с дейностите, които ще се извършват в нея, с ергономичните и естетическите изисквания и с методическите указания.

Обучението по теория се осъществява в учебни кабинети.

Обучението по практика се осъществява в учебни работилници, базови обекти (предприятия) при предварително сключени договори, на оборудвани работни площадки и учебни полигони или в горския фонд.

6.1. Учебен кабинет

Основно оборудване и обзавеждане: учебни маси, столове, учебна дъска, технически средства и аудиовизуална техника (диапроектор, шрайбпроектор и други).

Учебни помагала: учебни табла, филми, диапозитиви, комплект учебници по всички изучавани предмети.

Помощно оборудване: тебешир, моливи за чертане, инструменти, чертожни принадлежности, мостри, макети и др.

6.2. Учебна работилница и машинен парк

В учебните работилници трябва да разполагат с оборудване, осигуряващо извършването на следните дейности: запознаване с устройството и принципите на действие на всички инструменти, уреди, съоръжения и машини, посочени в профила на професията; заточване на режещите инструменти; техническо обслужване на различните машини и съоръжения.

Машинният парк трябва да разполага с моторни верижни триони, трактори и набор технологично оборудване.

6.3. Горски фонд

Необходимо е за всички теми да бъдат изготвени точни графици за практическото обучение по време и местоположение. Графиките се утвърждават от ръководителя на обучаващата институция и се спазва стриктно изпълнението им. При неподходящи метеорологични условия се допуска промяна в графика с изричното разрешение на ръководителя на обучаващата институция.

За правилното и безопасно протичане на обучението по учебна и производствена практика е необходимо да се осигурят:

- надежен и безопасен транспорт до съответния горски участък;
- необходимите мерки за правилно ориентиране на обучаваните в горския участък;
- място за разполагане на инструментите и уредите по такъв начин, че работата с тях да изисква възможно най-малко

движения;

- цялостен комплект техническа документация;
- обезпечаване на групата със средства и медикаменти за оказване на долекарска помощ;
- осигуряване на възможности за ефективна комуникация.

7. Изисквания към обучавашите

Обучението по задължителната професионална подготовка по професията се осъществява от лица, на които завършеното образование, придобитата специалност, присъдената квалификация и правоспособност отговарят на съответната нормативна уредба.

Професионалната подготовка по професията "Механизатор на горска техника" се осъществява от преподаватели, придобили своята квалификация във висше училище или университет.

Преподавателите по теория трябва да притежават образователно-квалификационна степен "бакалавър" или "магистър" по съответната специалност.

Преподавателите по практика трябва да притежават образователно-квалификационна степен "магистър", "бакалавър" или "специалист" по съответната специалност.

8. Процедури за преглед и актуализиране на ДОИ по професията "Механизатор на горска техника"

- апробиране на ДОИ в обучаващи институции;
- текущ мониторинг на дейностите, свързани с внедряване на ДОИ;
- ежегоден анализ на резултатите и промени при доказана необходимост.